

POSTANOWIENIE

18 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 18 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa W. P.

przeciwko A. Ł.-K., M. M., L. I. i M. P.

o zapłatę,

na skutek wystąpienia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku

z żądaniami sędziów o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy V ACa 1191/22

1. oddala żądanie sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. K. B. wyłączenia od rozpoznawania żądania sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku K. B. wyłączenia od rozpoznania sprawy;

2. w pozostałym zakresie żądanie sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku K. B. pozostawić w aktach bez żadnych dalszych czynności;

3. pozostałe żądania sędziów wyłączenia od rozpoznawania sprawy przekazać do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku przedstawił akta sprawy [...] z powództwa W. P. przeciwko A. Ł.-K., M. M., L. I. i M. P. wraz z żądaniami sędziów Sądu Apelacyjnego

w Gdańsku o wyłączenie ich w trybie art. 49 k.p.c. od rozpoznania sprawy (pismo Przewodniczącej V Wydziału Cywilnego SSA A. D. z 12 stycznia 2024 r.).

Z akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku (obecnie pod sygnaturą [...]) wynika, że sędzia sprawozdawca SSA E. T. złożyła 3 października 2022 r. żądanie wyłączenia jej od rozpoznania ww. sprawy. Do rozpoznania tego żądania wylosowana została SSA K. S., która postanowieniem z 5 października 2022 r. wyłączyła SSA E. T. od rozpoznania sprawy.

Następnie w wyniku losowania sprawa przydzielona została SSA L. J., który 14 października 2022 r. złożył żądanie wyłączenie go od jej rozpoznania. Żądanie to nie zostało rozpatrzone. Dokonano natomiast kolejnych losowań (wyznaczeń) sędziów, którzy złożyli oświadczenia zawierające żądania wyłączenia ich od rozpoznania sprawy [...], powołując się na znajomość z pozwanym (pозwanymi). Jako ostatni żądanie złożył sędzia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku K. B.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Stosownie do art. 52 § 1 k.p.c. o wyłączeniu sędziego powinien rozstrzygać sąd, w którym sprawa się toczy, a w razie niemożności wydania przez ten sąd postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów – sąd nad nim przełożony. Przyjmuje się, że sądem przełożonym nad sądami apelacyjnymi jest Sąd Najwyższy.

W sytuacji gdy sędzia-sprawozdawca wyznaczony do rozpoznania sprawy merytorycznie składa żądanie wyłączenia go na podstawie art. 49 § 1 k.p.c. od rozpoznania sprawy, powinien być wyłoniony inny sędzia do rozpatrzenia takiego żądania. Do czasu jego rozpatrzenia, a dokładniej - wyłączenia wyznaczonego sędziego sprawozdawcy, nie jest dopuszczalne wyłanianie kolejnego sędziego sprawozdawcy w sprawie.

Sędzia wylosowany (wyznaczony) do rozpatrzenia żądania wyłączenia sędziego sprawozdawcy wyznaczonego do rozpoznania sprawy, powinien albo rozpoznać to żądanie, albo – jeśli dostrzega do tego podstawy – skorzystać ze środka prawnego uregulowanego w art. 49 § 1 k.p.c., wskazując na przyczyny uniemożliwiające rozpoznanie żądania wyłączenia sędziego sprawozdawcy. Żądanie wyłączenia wykraczające poza wskazany zakres na tym etapie jest niedopuszczalne. Może być ono w skuteczny procesowo sposób złożone wyłącznie

przez sędziego, który ma rozpoznać daną sprawę jako całość, a nie tylko kwestię wпадkową. (w obecnym stanie prawnym – art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c.; w poprzednim stanie prawnym, tj. przed 1 lipca 2023 r. pogląd o niedopuszczalności wniosku/żądania wyłączenia sędziego niewyznaczonego do rozpatrzenia sprawy wynikał z orzecznictwa Sądu Najwyższego – zob. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 26 lipca 2019 r., I NOZP 1/19, OSNKN 2020, nr 1, poz. 1)

Powyższe oznacza, że sędzia SSA R. T. wylosowany w kolejności po SSA L. J. mógł skutecznie złożyć żądanie wyłączenia w trybie art. 49 § 1 k.p.c. wyłącznie w odniesieniu do rozpatrzenia przez niego żądania wyłączenia SSA L. J. jako sędziego sprawozdawcy. Ponieważ sam nie był przydzielony do merytorycznego rozpatrzenia sprawy, jego żądanie w pozostałym zakresie było niedopuszczalne (nie było prawnie skuteczne). Odnosi się to do kolejno wylosowanych sędziów, którzy następnie złożyli żądanie wyłączenia ich od rozpoznania sprawy [...].

W tej sytuacji, w pierwszej kolejności podlega rozpatrzeniu przez Sąd Najwyższy żądanie ostatniego z wylosowanych sędziów – SSA K. B., który mógł skutecznie złożyć żądanie wyłączenia go jedynie od rozpatrzenia żądania wyłączenia SSA K. B. od rozpoznania wniosku poprzednio wyznaczonego sędziego – SSA P. Ż.

W swoim oświadczeniu SSA K. B. wskazuje na orzekanie w jednym sądzie z SSA M. M., który jest pozwany w sprawie [...]. Okoliczność ta w żadnej mierze nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSA K. B. od rozpoznania wniosku poprzednio wyznaczonego sędziego – SSA P. Ż. (który również mógł skutecznie złożyć swoje żądanie wyłącznie w zakresie wyłączenia od rozpoznania żądania wyłączenia poprzednio wyznaczonego sędziego). Nie dotyczy ona w ogóle SSA K. B., a zupełnie innego sędziego. Po drugie, gdyby sam fakt orzekania w jednym sądzie miał być podstawą wyłączenia od rozpatrywania żądania wyłączenia złożonego przez sędziego w trybie art. 49 § 1 k.p.c., ustawodawca z pewnością nie unormowałby właściwości sądu rozpatrującego takie żądanie w sposób, jak to uczynił w art. 52 § 1 k.p.c., tylko nakazałby rozpatrzenie takiego żądania przez inny sąd.

W związku z tym żądanie SSA K. B. w zakresie w jakim dotyczyło wyłączenia od rozpoznania żądania SSA K. B. podlegało oddaleniu (pkt 1 postanowienia).

W pozostałym zakresie żądanie SSA K. B. było niedopuszczalne, gdyż nie sposób uznać, aby skutecznie przydzielono mu do rozpoznania sprawę jako całość (sprawozdawcą pozostaje w niej nadal SSA L. J., co do którego wniosek o wyłączenie nie został rozpoznany) ani wnioski o wyłączenie poprzednich sędziów. W tej mierze Sąd Najwyższy przyjął, że właściwe jest pozostawienie wniosku o wyłączenie bez żadnych dalszych czynności, o czym orzekł w punkcie 2 postanowienia na podstawie art. 53¹ § 2 w zw. z art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c. *per analogiam*.

W związku z oddaleniem żądania SSA K. B., żądanie poprzednio wyznaczonego sędziego – SSA K. B. oraz żądania innych wylosowanych (wyznaczonych) sędziów Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, podlegają rozpatrzeniu przez ten Sąd zgodnie z art. 52 § 1 k.p.c. W związku z tym żądania te należało na podstawie art. 200 § 1⁴ w zw. z art. 52 § 1 k.p.c., przekazać Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku jako sądowi właściwemu, o czym orzeczono w punkcie 3 postanowienia.

M.L.

[ał]